

Menneskesyn og politisk Konsekvens

**Træk af Dansk Samlings Historie,
af Professor, Dr. theol. Regin Prenter**

De 9 Aar, som er forløbet, siden Dansk Samling traadte frem som politisk Bevægelse, har været en overmaade dramatisk Tid i Europas og i Danmarks Historie.

Det er derfor heller intet Under, at Dansk Samlings egen Historie i dette Spand af Aar ikke har savnet Dramatik.

Vi har været anklaget for Nazisme i den ledende Presse. Senere har vore Førere været fængslet for at skade Landets Interesser hos det nazistiske Tyskland. Vi har fra de samarbejdende Rigsdagspartiers Side været brændemærket som Splittelsens Folk, en Fare for alt nationalt Sammenhold, og vi har været med i det store Samlingsarbejde inden for den danske Modstandsbevægelse.

Og under alt dette har vi, ikke blot fra Modstandere, men ogsaa fra Venner og Tilhængere, maattet høre Bebrejdelser for Uklarheden i vore Teorier og for Mangelen af et konkret Program.

Og nu staar vi med to Medlemmer i Regeringen, altsaa med et stort Ansvar for den Udrensning og Nyordning, som det er Overgangsregeringens Opgave at gennemføre.

Det har i Sandhed været en baade spændende og indholdsrig Historie.

Nu, da vi staar paa Tærskelen til et helt nyt Afsnit af Europas, af Danmarks, og derfor ogsaa af Dansk Samlings Historie, kan det maaske være af Betydning, at vi, inden vi iler fremad mod de mange Opgaver, som venter, ser tilbage et Øjeblik og prøver at klare os den Linie, vi har prøvet at følge, og som det er vor Pligt at føre videre i Fremtiden.

Det tredje Standpunkt

Det er rigtigt, at Dansk Samling ikke begyndte sin Virksomhed med et færdigt Program. Havde Dansk Samling gjort det, havde det antagelig ogsaa været et færdigt Parti i dansk Politik. Dansk Samling blev ikke stiftet af en lille Flok Idealister, som havde en fiks og færdig

Patentløsning liggende i Skrivebordsskuffen, parate til at gaa ud og »kæmpe for den«. Dansk Samling blev derimod stiftet af en Flok unge, klasseløse, for Størstedelen kristne Danske, som følte over sig Nødvendigheden af at *finde* en ny, dansk Politik.

Jeg betoner her kraftigt, at det netop gjaldt om at *finde* denne Politik. Der var i de Aar i Danmark andre, som var kommet i Modsætning til den bestaaende Partipolitik. Ogsaa de ønskede en ny Politik fremmet i Danmark. Men de vilde netop ikke *finde* den. De vilde laane den fiks og færdig til Brug i Udlandet, og dermed koblede de sig selv og deres egen Sag løs fra det danske Folk og koblede den sammen med et fremmed Folks. For de danske Nationalsocialisters Vedkommende med det Folks Sag, som skulde blive Danmarks Fjende. Der er ingen Grund til at tale mere om dem. Men der er maaske Grund til at minde om, at Dansk Samling — det er der tydelig Dokumentation for i alle vore trykte Publikationer fra de første Aar — fra Begyndelsen af har staaet med samme klare Front mod den nye Politik, som var laant udefra, som mod den gamle Politik, som lukkede Øjnene for den nye Situation og dens Krav. Denne Dobbeltfront ligger i begge Navnene: det tredje Standpunkt — i Modsætning til gold, gammel og udenlandsk ny Politik — og dansk Samling — i Modsætning til Partisplittelse, som ikke er Samling, og Samlingspolitik, som ikke er dansk.

I Modsætning til disse to politiske Flokke — de gamle, som ikke saa den nye Situations Krav, og de nye, som saa den, men som gik udenlands om Hjælp — to politiske Flokke, som lignede hinanden deri, at de begge havde færdige Programmer, skulde Dansk Samling først *finde* sit Program.

En ny Helhedsanskuelse

De tre Aar, som forløb fra Bevægelsens Stiftelse til Krigens Udbrud, blev helt helliget denne Opgave. Det var ikke en Søgen ud i det blaa, men en Søgen, som foregik ud fra et ganske bestemt Udgangspunkt. Naar man fra alle de færdige Programmets Tilhængere i disse Aar har hørt det ideligt gentagne Jammerraab over »Uklarheden« hos Dansk Samlings Ordførere, over »Taagehornet« Arne Sørensen, o. s. v., hang det jo sammen med, at vi i Modsætning til alle andre, som skrev om Politik, ikke kunde nøjes med at udsætte et velkendt, evigt uforanderligt System af visse rationalistiske Idéer paa en ny Maade, Liberalisme, Georgisme, Nazisme o. s. v., men maatte møde den rationalistisk indstillede Læser, som var vant til de velkendte og lethaandterlige, traditionelle politiske Ideologier med et *Grundsyn*, og at der var meget, som syntes ham uklart, er saa ligetil. »Men hvad er dog dette? Det er er jo ikke Liberalisme. Det er heller ikke Socialisme. Georgisme er det endnu mindre. Skulde det være en Slags Nazisme? Uklart er det i hvert Fald.«

I denne Forstand ikke blot var, men skulde Dansk Samlings Program ogsaa være uklart. Men i den anden Forstand var det ingenlunde uklart. Man søgte ikke den nye Politik i alle mulige Retninger og lukkede ikke op for Godtkøbsløsninger fra enhver Kant. Dansk Samlings Søgen efter en ny Formulering af en dansk Rigspolitik skete ud fra et meget tyde-

ligt Udgangspunkt, som ikke kunde være skjult for nogen uvildig Iagt-tager. Vi søgte den ny Politik ud fra et bestemt Syn paa Mennesket og Menneskets Stilling i Tilværelsen.

Umenneskeliggørelse af Mennesket

Dansk Samling blev til i en Protest mod den Umenneskeliggørelse af Erhvervsliv og Samfundsliv, som den moderne Tids tekniske Udvikling havde medført. Paa det økonomiske Omraade havde Tekniken muliggjort en Storkapitalisme, som forvandlede Arbejderen til et Stykke Værktøj, som kunde købes for Penge. At Kapitalbesidderen ogsaa blev umenneskeliggjort, et Redskab for de saakaldte økonomiske Love, det vil sige et Bytte for det ubegrænsede Profitbegær, er en anden Side af samme Udvikling. Paa det politiske Omraade betød Teknikens Udvikling en lignende Umenneskeliggørelse. Det frie personlige Forhold mellem Folket og dets Repræsentanter erstattedes af et upersonligt Partimaskineri med tilhørende Presse. I de totalitære Systemer frembød Tekniken et fuldkomment Instrument til Beherskelse af de upersonliggjorte store Masser i dets dobbelte Skikkelse som Propaganda og Terror, ethvert moderne Diktators absolut uundværlige Virkemidler.

Hvor langt Umenneskeliggørelsen var skredet frem ogsaa i de demokratiske Lande, saas af den tiltagende Bureaukratisering af Forvaltningen. Overalt afløstes frit personligt Ansvar af »Cirkulærer«, som kunde effektueres af en Automat. Denne Umenneskeliggørelse af Mennesket udløstes i en Menneskeforagt, hvis uhyggeligste Former kendes fra de totalitære Staters Menneskemishandling, men som længe før Krigen og dens Afsløringer havde fundet sit »demokratiske« Sidestykke i den kyniske Ligegyldighed, hvormed det sociale Ansvar forflygtigedes i de kapitalistiske Stater. Den Lapperimetode, som toges i Anvendelse overfor Beskæftigelsesproblemet i Mellemligsaarene, er i Grunden Udtryk for samme Menneskeforagt som Krigsaaarenes Mishandlinger. Der er en stor Gradsforskel, men dog kun en Gradsforskel imellem dem.

Imod denne Umenneskeliggørelse af Mennesket reagerede Dansk Samling. Vor Reaktion var bestemt af Kristendommens Vurdering af Mennesket. Der var aldrig stillet Krav om kristen Bekendelse som Betingelse for Indtræden i Dansk Samling. Og Kravet stilles heller ikke nu. Men det var bundet til den kristne Bekendelses Vurdering af Mennesket som Skabning, faldet, men genløst i Jesus Kristus, at Dansk Samlings Stiftere reagerede mod Umenneskeliggørelsen af Mennesket.

Menneskeforgudelse og Menneskeforagt

Paa et Punkt til var Dansk Samlings Udgangspunkt bestemt af en kristen Indstilling, saadan som den ganske særlig var blevet præget af den barthske Indflydelse. Man tog Afstand fra alle idealistiske Dromme om en »fuldkommen« Politik, som skulde hidføre et Idealsamfund paa Jorden. Man vedkendte sig ogsaa Kristendommens Forstaaelse af Mennesket som en falden Skabning, som en Synder. Den moderne Menneskeforagt var nemlig ofte, og mest udpræget i Nazismen, forenet med en lige saa kynisk Menneskeforgudelse. Menneskeforagt og Menneskeforgudelse er forøvrigt ikke to Fænomener. Menneskeforgudelse er den mest

udprægede Form for Menneskeforagt. Mennesket tilbyder aldrig sig selv, før Menneskeforagten har naaet sin Kulmination. I en elskværdigere Form optræder Menneskeforgudelsen i alle de politiske Ideologier, som regner med et Idealsamfund som Resultat af en eller anden rationalistisk udtænkt Patentløsning. Fra Begyndelsen af stillede Dansk Samling sig i Modsætning til alle rationalistiske Ideologier. Man tilsigtede ikke Indførelsen af et Tusindaarsrige i Danmark, og man lovede ikke sine Tilhængere noget i den Retning til Løn for deres Stemme, men man vilde i Øjeblikkets konkrete Situation staa Vagt om Menneskets Værd og prøve, om man i Modsætning til den tiltagende Umenneskeliggørelse af Mennesket kunde formulere en Politik, som lod Mennesket være Menneske og lod Teknik, Økonomi og Politik blive Menneskets Tjenere. Derfor maatte man i denne Tid tumle med Planer om Byspredning og Boligsanering, om Tillidsstaten og om lokal Selvstændighed, og hvad det nu var, man drøftede i Artikler og Foredrag. Dette Arbejde har ikke været forgæves. Det er ikke sikkert, at alle Planer kommer til Udførelse. Det er heller ikke sikkert, at alle Synspunkter fra den Gang kan opretholdes. Men Linien laa klar og dens Retning skal fastholdes, nu da Dansk Samling skal være medbestemmende i Landets Politik. Og Dansk Samlings Fremtid afhænger af, om det i det praktiske, politiske Arbejde formaaer at fastholde denne Linie: Kampen for at redde Mennesket i Umennekeliggørelsens Tid.

9. April 1940

At dette ikke var gjort med blotte Formuleringer, saas i den anden Hovedperiode i Dansk Samlings Historie, Perioden fra Besættelsens Begyndelse til Valget i 1943.

9. April 1940 kom ogsaa i Dansk Samling til at betegne en afgørende Skillelinie. Det kunde se ud, som om Dansk Samling i Tiden efter 9. April 1940 forvandlede til en almindelig national Folkebevægelse. Det var jo i Mønsterprotektoratets, Ungdomssamvirkets, Alsangens, Hal Kochs og Samlingsregeringens Tid. For Dansk Samling var det Pjecernes og Foredragenes Tid. Mønsterprotektoratet og Samlingsregeringens Kendsgerninger afslørede en Modsætning i vort Folk, som ikke før havde været synlig, men som det blev Dansk Samlings Opgave at gøre alt for at fremhæve. At man i Danmark var i Stand til at gaa ind paa Fiktionen om et i det væsentlige »frit« og »selvstændigt« Danmark, med dets »Kultur« og dets »demokratiske« Institutioner i »Behold«, som skulde kunne overvinde under en tysk Besættelse, som man frivilligt gav sig ind under og frivilligt lovede at tie stille om, afslørede, at man havde Begreber om »Frihed«, »Demokrati«, »Kultur«, som var helt anderledes end dem, vi i Dansk Samling følte os bundet til. Det var igen i Menneskesynet, Forskellen bundede. Det officielle Danmarks Repræsentanter betragtede de danske demokratiske Institutioner og vor Kultur som isolerede Genstande, man kunde pakke ned og gemme, medens Uvejret stod paa, for derefter at tage dem frem igen. Det var Umennekeliggørelsen, som her igen fejrede sin Triumf. Man saa ikke, at de demokratiske Institutioner ikke er noget, hvis der ikke i dem staaer levende frie Mennesker, som maa og tør kæmpe for deres Frihed. De

demokratiske Institutioner er ingenting, hvis de fyldes med Mennesker, der alle er iført Mundkurv og er dreserede til at sige det modsatte af, hvad de og Folket mener. Jeg husker en Samtale, jeg engang i de Aar havde med en Pressemand. Han var meget vred over Helweg-Larsens Frimodighed i *Kristeligt Dagblad*. Følgen bliver jo bare — sagde han — at vi alle sammen mister »Friheden« til at skrive. Jeg spurgte ham, hvad det var for en Frihed, han mente, hvis den skulde indebære, at man selv frivilligt gav Afkald paa at skrive Sandheden eller i hvert Fald kun indlod sig paa at skrive om ligegyldige Sandheder. Han blev mig Svar skyldig. Paa samme Maade med Kulturen. Man saa paa Kulturen som en Samling Museumsgenstande, som man kunde gemme bag Sandsække, til Krigen var forbi. Man saa ikke, at al Kultur er død, hvis den ikke lever i levende Mennesker og er en Del af deres nutidige Liv. Dansk Kultur i Aarene under tysk Besættelse var den Kultur, som levende hævdede Danskheden. Den »Kultur«, som saa det som sin væsentlige Opgave at skjule sig, var hverken dansk eller Kultur.

Protest mod Dobbeltspillet

Det klarede sig i denne Modsætning for »Dansk Samling«s Folk, at det Menneskesyn, vi fra Begyndelsen af følte os bundet til, maatte medføre en Protest mod hele Dobbeltspillet i Mønsterprotektoratet. Vort Menneskesyn rummede, at Mennesket er en levende Helhed, det gælder baade Enkeltmennesket og hele Folket. Naar Enkeltmenneskets og Folkets Frihed berøves det, rammes hele Mennesket deraf, ogsaa dets Kultur og de Institutioner, det lever i. Forsøget paa at løse Kultur og Demokrati ud af Sammenhængen med Folkets Suverænitet som noget »rent aandeligt« er i Virkeligheden Udtryk for den samme Umenneskeliggørelse som vi fandt i Kapitalismen, Liberalismen og Nazismen. Som et Folk af levende Mennesker kan vi ikke have vort Demokrati og vor Kultur uskadte, naar vor Hær er opløst, og vor Suverænitet taget fra os. Derfor maatte vi ogsaa tage den følgende Konklusion: Al Bekendelse til rent »aandelige« Værdier er en Illusion, hvis denne Bekendelse ikke fører til politiske Konsekvenser i det ydre og haandgribelige. Derfor maatte i denne Periode Sammenstødet med Hal Koch uvægerligt komme, saa uønsket det var for Dansk Samlings Folk, der jo ikke respekterede hans Personlighed mindre end hans Tilhængere. Men da Parolen blev givet om det dobbelte Embede, Statsmændenes og Folkeforkyndernes, hvor det blev overladt Statsmændene at »klare Ærterne« selv paa Bekostning af de danske Begreber om Ære, Sandhed og Ret, medens Folkeforkynderne indtil bedre Tider (Krigens Ende) ved det frie Ord skulde holde Bekendelsen til disse Begreber levende i Folket, maatte Protesten rejses. Denne Dualisme var igen et Udslag af Umenneskeliggørelsens Livssyn. For det levende Menneske og det levende Folk er en Helhed, og hvad det aandelige Menneske bekender og forkynder, maa det legemlige Menneske staa og falde, lide og dø for.

Det var svært at føre denne Parole frem i den Tid, da den maatte lyde som blotte Ord. Og dog — det Arbejde, som blev gjort i denne Tids Pjecer og Foredrag, var ikke forgæves. Det har sin store Andel i, at Helhedssynet paa Mennesket i Dag er anerkendt — ogsaa officielt, og

Dualismen med dens »Ærtepolitik« en Saga blot. Underligt nok at tænke paa i Dag, naar man mindes den Tid, da Vilhelm la Cour og Arne Sørensen fængsledes af danske Myndigheder og af den danske offentlige Mening stempledes som ufornuftige Fredsforstyrre, der drev privat Udenrigspolitik. Nu er baade Konge, Regering og Rigsdag gaaet ind for det, man dengang dømte disse Mænd for, at opøgge i Folket Viljen til Modstand mod den Magt, der tog vor Suverænitet, og nu hylder Pressen de samme Mænd.

Nej til Scavenius

I 1943 blev Dansk Samling Rigsdagsparti. Ved Besættelsesperiodens Begyndelse havde Dansk Samling givet sine Medlemmer den Parole, at de loyalt skulde stille sig bag ved Samlingsregeringen, som repræsenterede den Rigsdag, som var valgt, da Danmark var frit. Denne Parole blev holdt, selvom det blev sværere og sværere, jo længere denne Regering fjernede sig fra det Folk, den skulde styre. Scavenius' Erklæring om vor Beundring for de tyske Sejre og vor fremtidige Plads ved det nazistiske Tysklands Side, Kommunistloven, Antikominternpagten var altsammen svært at tage. Men det Punkt, hvor denne Parole maatte tages tilbage, naaedes, da Erik Scavenius blev Statsminister og Regeringen rekonstrueret efter tysk Ønske. Nu kunde det med Rette betvivles, at denne Regering repræsenterede den danske Rigsdag, selvom Samlingspartierne under Pres maatte finde sig i den.

Da der derfor blev Valg, maatte vi i Dansk Samling se saadan paa det, at dette Valg maatte blive en Tilkendegivelse af Folkets Stilling til den scavenianske Politik. Efter mange Overvejelser besluttede Dansk Samling sig til at bryde med den hittidige Linie og opstille til Valg som et Parti, der vilde gaa imod Samarbejdspolitikken. Situationen var ikke uden Fare. Vi kunde risikere at faa en Del Stemmer fra Folk, som var ganske uden Interesse for vort Helhedssyn, men som blot vilde stemme mod Scavenius. Det gik ikke saa galt. Det viste sig nemlig, at Modsætningen til Samarbejdspolitikken ikke for det store Flertal var modnet til Handling. Endnu stod de fleste paa det Standpunkt, at man naturligvis i Hjertet og rent aandeligt var imod Scavenius, men at man rent uadvortes endnu en Tid godt kunde bruge ham for at undgaa »norske Tilstande« — eller som det kynisk udtryktes af en radikal Landmand: »Englænderne ved jo meget godt, hvad vi egentlig mener.« Dansk Samling fik derfor ikke flere Stemmer, end det skulde have. Men det fik en kort, men betydningsfuld Periode, hvori Modstandspolitikken, fuldt legalt og i Landets egen Rigsdag, kunde føres frem.

Nu, da hele Folket er gaaet ind for Modstandspolitikken, er der god Grund til at mindes Dansk Samlings første Rigsdagsarbejde. Naar Rigsdagsmændene i den kommende Tid skal til at stemme for en hel Række Love, som alle er i skarpeste Modsætning til den Linie, de alle gik ind for, da de sidst var samlet, vil det være en stor Tilfredsstillelse for Dansk Samling blot at kunne fortsætte den engang anlagte Linie. Dette skal ikke siges i nogen triumferende Positur over for Samarbejdspartierne. Men det tjener dog til en Oprensning for den Bagvaskelse, Dansk Samling dengang var ude for.

Rigsdagsarbejde

Dansk Samlings første Rigsdagsvirke bestod i at sige Nej til Aflysning af de kommunale Valg i Sønderjylland, at forelægge Lovforslag om Op-hævelse af Bemyndigelsesloven, at kritisere Forsvarsministerens Skrivelse af 1. Juni 1943 om Begunstigelse for Officerer, som traadte i tysk og finsk Krigstjeneste, og Justitsministeriets Forslag om Ekspropriation af Vaaben til Politiet, for at dette kunde overtage militære Bevogningsopgaver for Besættelsesmagten. Paa alle disse Punkter har Tiden givet Dansk Samling Ret. Men dengang maatte Dansk Samling finde sig i fra alle Sider at betegnes som et Parti af Splittere og Fantaster.

Jeg skal her nævne eet Eksempel fra Pressen, som paa Baggrund af Pressens Tone i Dag har sin Interesse. Det er fra Viborg Amts Socialdemokrat 19. Juli 1943:

Arne Sørensen-Folkene paa Rigsdagen benytter sig af Situationen til at lave den størst mulige Propaganda for deres Parti. I Folketinget stiller de Forespørgsler og holder Taler, som ikke kan besvares paa Grund af Forholdene, og i de Blade, som de udspreder blandt Befolkningen, og hvor Digterpræsten fra Vedersø er den mest fremtrædende Medarbejder, fortæller de derefter om, hvilke Pokkers Karle de er i Modsætning til den elendige Regering, der blot gaar de fremmedes Ærinde. En Dag stillede de en Forespørgsel om de danske Officerers Forhold til den tyske Værnemagt, og da det selvsagt var umuligt for den ansvarlige Forsvarsminister at udtale sig om dette Forhold, maatte Forespørgslen naturligvis afvises. Selvfølgelig laver Arne Sørensen-Folkene nu Postyr i deres Blade over den usle Regering, som ikke tør svare paa Spørgsmaal. De er jo selv saa behageligt fri for Ansvar. Under Behandlingen af Forslaget om Udrustning til Politiet holdt en Arne Sørensen-Mand en Tale, der konkluderede i, at de tre Herrer ikke vilde stemme for Forslaget. Den øvrige Rigsdag maatte saa bære Ansvaret uden deres Hjælp, og det gaar vel ogsaa. Selvfølgelig er Arne Sørensen-Partiet forbitret over, at Politi og Arbejdere sættes til at beskytte Jernbanelinjerne. Det er efter Partiets Mening Besættelsesmagtens Pligt. Tja, Rigsdagen kunde naturligvis godt vedtage at paa-lægge Besættelsesmagten at foretage denne Beskyttelse, og Rigsdagen kunde endvidere godt vedtage, at fremmede Soldater ikke maatte op-holde sig her i Landet. Virkningen vilde nemlig være lige stor. Nu paastaar d'Hr. af Arne Sørensens Parti, at naar dansk Politi og danske Arbejdere beskytter danske Jernbanelinjer, betyder det i Henhold til Folkeretten, at Danmark er med i Krigen paa Tysklands Side. Man maa nok spørge: Er det Naivitet? Er de virkelig saa blaaøjede, at de selv tror paa det? —

Modstandskampens Tid

Med den 29. August 1943 begyndte den 4. Periode af Dansk Samlings Historie under Besættelsen: Modstandskampens Tid. Der skal her ikke tales meget om dette. Thi i Modstandskampen stod Dansk Samling ikke som et Parti, men blot som en Flok danske mellem andre danske Kammerater. Og der kan ikke være Tale om at tilskrive Dansk Samling nogen

Ære herfor. Blot skal det understreges, at Modstandskampen var helt i Overensstemmelse med Dansk Samlings Grundsyn paa Mennesket. Mennesket er en Helhed. Derfor kan det ikke være Menneskets Opgave at redde Kroppen paa Aandens Bekosning, men at sætte Livet ind, Legeme og Aand, for det, som er større end Kroppen og dets Velvære. I Modstandskampen blev denne Lære forkyndt ikke i Ord, men i Handling og beseglet af dem af vore Kammerater, der gav deres Liv, og af dem, der maatte døje Torturens og Konzentrationslejrenes Pinsler.

Og nu Fremtiden

Den er ukendt. Een Ting er blot sikker: det er den samme Linie, som skal følges, det samme Syn paa Mennesket, den samme Kamp mod Umenneskeliggørelsen af Livet. Og det er lige saa sikkert, at denne Kamp vil komme til at foregaa paa det sociale Plan. Her er det, Dansk Samlings Menneskesyn skal staa sin Prøve. Det er ikke umuligt, at dette Arbejde kan bringe os i Berøring med det kommunistiske Parti paa Rigsdagen, saadan som Modstandskampen bragte os i Berøring med det i Kamptiden. Alt det afhænger af, hvad det kommunistiske Parti vil vise sig at være, naar det træder frem paa Rigsdagen. Men vi bør indstille os paa den Mulighed, at vi ikke først og fremmest faar at gøre med en ideologisk Modstander, men med et realistisk Arbejderparti, hvis egentlige Kald det bliver at være Samfundets sociale Samvittighed. Og vi i Dansk Samling trænger til, at denne Samvittighed bliver holdt vaagen. Kan vort Menneskesyn ikke holde, naar det skal prøves paa de sociale Problemer, da holder det overhovedet ikke.

Ser vi tilbage over den Tid, som forløb, er Linien klar og tydelig. Dansk Samling har haft een Linie, og denne Linie er blevet fulgt. Dette skal her ikke siges til Selvbekræftelse, men til Appel: at denne Linie ogsaa fortsat maa blive fulgt. Vi siger det med Taknemmelighed: det er blevet os *givet* at se denne Linie klare sig gennem det, vi blev kastet ind i. Vi siger det ikke til Selvforherligelse. Og evner vi ikke at fastholde Linien, maa Dommen over os blive saa meget strengere.

De Ord, som Arne Sørensen skrev den 15. Maj 1940, har deres Gyl-dighed nu 5 Aar senere: Vi blev gennem Fejl og sand Indsats, gennem godt og ondt, gennem megen Døje, som Djævelen var Skyld i, og som Gud i sin Barmhjertighed vendte til noget andet, sluttet sammen i et Forbund, som mere end noget andet i Øjeblikkets Danmark er bygget paa klare Tanker om det, som skal komme, og fastholdt af et Kammeratskab, der allerede har bestaaet Krigens Prøve gennem fire Aar.

Vi hedder *Dansk Samling*.

